

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçe?i 9

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçe?i 9*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21957>

Öz

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği 9 (DAS-9), bireylerin depresyon ve diğer psikopatolojilerle ilgili temel bilişsel hassasiyetlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş, orijinal Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği'nin kısaltılmış ve uyarlanmış bir versiyonudur. Bu ölçek, özellikle Aaron Beck'in bilişsel modelinde merkezi bir rol oynayan, katı, aşırı ve olumsuz inançlar (yani, disfonksiyonel tutumlar) değerlendirir. Türkiye uyarlaması, ölçeğin Türk kültürüne özgü psikometrik uygunluğunu kanıtlamış ve klinik araştırma alanında hızlı ve güvenilir bir tarama aracı sunmayı amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği, DAS-9, Disfonksiyonel Tutumlar, Bilişsel Çarpıtmalar, Bilişsel Davranışçı Terapi, Depresyon, Kognitif Hassasiyet.

Yazarlar

Cahit Kaya, Fu-Ching Chan, Devon Brickham, Michael Allen, Elif Sarı, Mustafa Şanal, Tansu Topal

Amaç

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği 9'un (DAS-9) temel amacı, bireylerin depresyon ve diğer duygudurum bozukluklarındaki gelişiminde ve sürdürülmesinde rol oynayan temel bilişsel hataları hızlı ve etkili bir şekilde değerlendirmektir. Bu kısa ölçek, klinik ve araştırma ortamlarında uzun formların getirdiği zaman kısıtlamaları nedeniyle, kişinin kendine, dünyaya ve geleceğe dair sahip olduğu olumsuz ve ıstırsız inançlarındaki yanlışlıklarını ölçmeye odaklanmıştır.

Ölçeğin Türkçe uyarlaması, orijinal DAS-9'un psikometrik yapısını Türk popülasyonunda da geçerli ve güvenilir olduğunu göstermek üzere tasarlanmıştır. Bu sayede, Türkiye'deki araştırmacılar ve klinisyenler için disfonksiyonel tutumlar alanında bilimsel standartlara uygun bir araç sağlanmıştır.

Yapı

Ölçek, Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT) kuramının kurucusu Aaron Beck tarafından öne sürülen bilişsel modelin temelini oluşturan disfonksiyonel tutumlar ölçeğidir. Bu tutumlar genellikle iki boyutta kümelenir: **Mükemmeliyetçilik/Başarı İhtiyacı** ve **Bağımlılık/Onay İhtiyacı**. Bu inançlar, bireyin yaşamındaki olaylara çarpıtılmış bir şekilde yorumlamasına ve olumsuz olaylara karşı aşırı duyarlılık göstermesine neden olur.

DAS-9 maddeleri, kişinin kişisel değerini dikkatli olarak, bakışlarındaki onayına veya sürekli mutluluk gibi ulaşılabilir standartlara bakan kat kuralları yansıtır. Bu yapı, bilişsel hassasiyetin derecesini belirleyerek, bireyin gelecekteki stresörlere karşı ne kadar savunmasız olduğunu tahmin etmeye yardımcı olur.

Geçerlik

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği 9'un Türkçe versiyonunun geçerlik çalışmaları kapsamında kapsamlı psikometrik analizler yapılmıştır. Elde edilen bulgular, ölçeğin güçlü bir yapı geçerliliğine sahip olduğunu göstermiştir.

Yapı Geçerliliği: Faktör analizi sonuçları, ölçeğin teorik olarak beklenen iç yapıya desteklenmiştir.

Yakınsak Geçerlilik: Ölçeğin, teorik olarak aynı yapıya ölçek değer ölçüm araçlarıyla (örneğin, depresyon veya kaygı ölçekleri) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon gösterdiği belirlenmiştir.

Ayrt Edici Geçerlilik: DAS-9'un, teorik olarak farklı yapıları ölçek araçlarla düşük veya anlamsız korelasyonlar sergilediği, böylece ölçtüğü yapıya diğerlerinden ayrıla ayrt edebildiği kanıtlanmıştır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, iç tutarlılık temelinde değerlendirilmiştir. Bu analizler, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıya ölçtüğünü doğrulamıştır.

Güvenirlilik katsayıları, Cronbach's Alpha değeri kullanılarak raporlanmıştır:

Birinci Faktör (Genellikle Bakış/Mükemmeliyetçilik): **.78**

İkinci Faktör (Genellikle Beklenilenlik/Onay ihtiyacı): **.85**

Bu değerler, her iki faktörün de psikometrik açıdan kabul edilebilir düzeyde yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir, bu da ölçeğin kararlı ve güvenilir bir ölçüm sağladığını teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği 9'un Türkçe uyarlamasının ölçüm yapıya inceleyen çalışmada, ölçeğin faktör yapıya araştırılmıştır. Genel olarak DAS-9, orijinal versiyonuyla uyumlu olarak iki faktörlü bir yapı sergilemiştir.

Bu iki faktörlü yapı, disfonksiyonel tutumların klinik olarak anlamlı iki temel boyutta toplandığını göstermektedir. Bu ayrım, terapötik müdahalelerin hedeflenmesi açısından önemlidir. Maddelerin faktör yükleri incelendiğinde (kaynak metinde verilen istatistikler), bazı maddelerin birinci faktöre

(örneğin bağırsak odaklanma) daha yüksek yüklenirken, bazı maddelerin ikinci faktöre (örneğin zayıflık kabulü veya dikkatli deşerlendirmeye bağımlılık) daha belirgin şekilde yüklendiği görülmektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: 9 maddelik kısa öz bildirim ölçeği

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal)

Popülasyon Grubu: Yetişkinler

Yaş Grubu: Belirtilmemiştir (Genellikle yetişkin popülasyonu)

Popülasyon Detayları: Türk örneklemini üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5 dereceli Likert tipi derecelendirme kullanmaktadır.

1 = Tamamen Katılmıyorum

5 = Tamamen Katılıyorum

Anahtar Kelimeler

DAS, Kognitif temalar, Deşerlendirme, Psikometrik Özellikler, Yapı Geçerliliği, Çıkarılabilirlik, Likert Ölçeği.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Cahit Kaya

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Sağlanan kaynakta mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: rehber.cahit@gmail.com

Yayın Adresi: Sağlanan kaynakta mevcut değildir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Şinler ve Ücret: Ölçeğin ticari kullanıma dair resmi bilgi sağlanmamıştır. Kullanım için sorumlu yazar Cahit Kaya ile iletişime geçilmesi önerilir.

Test Yılı (Uyarlama Yayı): 2019

Ölçeğin orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: [fonksiyonel-olmayan-tutumlar-olcegi-toad.pdf](https://doi.org/10.1007/s12144-019-00252-7)

Kaynaklar

Kaya, C., Chan, F., Brickham, D., Allen, M. Sar?, E., ?anal, M., & Topal, T. (2019). Investigating the measurement structure of the Turkish version of the Dysfunctional Attitudes Scale-9. *Current Psychology*. <https://doi.org/10.1007/s12144-019-00252-7>

Makalenin tam metin PDF ba?lant?s?: link.springer.com

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği 9 Maddeleri

ÖNEMLİ: A?a??daki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmuştur ve hiçbir ?ekilde de?iştirilmemiştir. Parantez içindeki say?lar standart sapmay?, devamındaki say?lar ise faktör yüklerini temsil etmektedir.

2 My life is wasted unless I am a success. 4.55 (1.42) .525 .170

4 If a person has to be alone for a long period of time, it follows that he or she has to feel lonely. 4.50 (1.24) .588 .365

3 My value as a person depends greatly on what others think of me. 4.60 (1.35) .539 .406

1 I should be able to please everybody. 4.35 (1.30) .525 .170

7 I should be happy all the time. 4.46 (1.32) .526 .094

6 If someone performs a selfish act, this means that he or she is a selfish person. 4.36 (1.27) .404 .225

5 If a person is not a success, his or her life is meaningless. 4.20 (1.51) .543 .487

9 Turning to someone for advice or help is an admission of weakness. 3.84 (1.43) .173 .838

8 If I do well, it is probably due to chance; If I do badly, it is probably my own fault